

DATUM 29 juli 2013
ONS KENMERK z2013-00534

ONDERWERP Advies conceptwetsvoorstel maatschappelijke
ondersteuning 2015

UW BRIEF VAN 14 juni 2013
UW KENMERK

Geachte,

Bij brief van 14 juni 2013 heeft u het College bescherming persoonsgegevens (CBP) gevraagd, op grond van artikel 51, tweede lid, Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) te adviseren over het conceptwetsvoorstel maatschappelijke ondersteuning 2015 (hierna: het wetsvoorstel). Het CBP voldoet hiermee aan uw verzoek.

Opmerking vooraf

De verwerking van persoonsgegevens maakt een belangrijk deel uit van het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel maakt het mogelijk dat gemeenten meer (bijzondere) gegevens van meer burgers kunnen verwerken. Ook biedt het wetsvoorstel voor uiteenlopende actoren de mogelijkheid en soms zelfs de plicht om (bijzondere) persoonsgegevens met elkaar te delen. Inzicht in de keuzes die daarbij leidend zijn geweest is van groot belang voor het kunnen geven van een volragen advies. De MvT voorziet in een hoofdstuk over de bescherming van persoonsgegevens waarin dergelijke keuzes dienen te worden onderbouwd. Dit hoofdstuk is op het moment van advisering echter nog in bewerking. Het CBP heeft dan ook geen volledig beeld van alle afwegingen inzake de bescherming van persoonsgegevens die in het kader van dit wetsvoorstel hebben plaatsgevonden.

Inhoud Wetsvoorstel

Het wetsvoorstel vervangt de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de delen van de Algemene wet bijzondere ziektekosten (AWBZ) die zijn gericht op ondersteuning en participatie.¹

Het wetsvoorstel bevat een aantal bepalingen inzake de verwerking van persoonsgegevens door het college van burgemeester en wethouders (hierna het college), indicatieorganen, zorgaanbieders en zorgverzekeraars om ten behoeve van de uitvoering van het wetsvoorstel (bijzondere) persoonsgegevens, waaronder medische gegevens en het burgerservicenummer, te verwerken. Daarnaast voorziet het wetsvoorstel in een delegatiebepaling voor een amvb waarin zal worden opgenomen welke gegevens door wie mogen worden verwerkt en gedeeld. Deze amvb zal in een later stadium voor advies aan het CBP worden voorgelegd.

¹ Het wetsvoorstel vervangt het wetsvoorstel overheveling begeleiding Awbz naar de Wmo waarover het CBP op 24 april 2012 heeft geadviseerd, Z2012-00243. Dit wetsvoorstel is op 19 juni jl. ingetrokken, Kamerstukken II 2012/13, 33 127, nr. 69.

Ook bevat het wetsvoorstel een regeling over zogenaamde steunpunten huiselijk geweld (SHG). Op grond hiervan zijn colleges verplicht zorg te dragen voor de organisatie van een SHG die onder meer fungeert als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld.²

Juridisch kader

Het wetsvoorstel dient te voldoen aan artikel 8 van het Europees verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM), artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, evenals aan Richtlijn 95/46/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 1995, waarvan de Wbp een uitwerking vormt.

Beoordeling

Decentralisatie van taken in het sociale domein

De decentralisatie van taken in het wetsvoorstel moet in samenhang worden gezien met de decentralisatie van taken op het gebied van jeugdzorg en werk en inkomen. Deze uitbreiding van taken betekent onder meer dat gemeenten (colleges van burgemeester en wethouders, hierna colleges) van meer burgers meer (bijzondere) gegevens zullen gaan verwerken. In de MvT staat dat het nadrukkelijk de bedoeling is dat gemeenten een zo integraal mogelijke beleid voeren en dat schotten tussen beleidsterreinen worden weggenomen. Het CBP concludeert dat een dergelijke integrale aanpak ertoe leidt dat persoonsgegevens die in het ene deel van het sociale domein voor de daartoe omschreven doelen worden verwerkt ook in de overige delen van het sociale domein (moeten) worden gebruikt.

Het wetsvoorstel en de MvT geven voorts nog onvoldoende blijk van een samenhangende analyse van de verwerking van persoonsgegevens die plaatsvindt bij de uitvoering van deze wet en de beoogde samenhang in uitvoering met de overige decentralisatie van taken in het sociale domein. Zo ontbreekt een visie op hoe een integrale aanpak en ontschotting van beleidsterreinen zich verhoudt tot de waarborgen die op grond van artikel 8 EVRM en de Wbp gelden voor de verwerking van persoonsgegevens. Het CBP adviseert dan ook allereerst de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de voorgenomen integrale aanpak in samenhang te toetsen aan artikel 8 EVRM en de Wbp. Juist omdat het wetsvoorstel niet op zichzelf staat, kan deze toets niet worden beperkt tot alleen de verwerking van persoonsgegevens die is geregeld in het nu voorliggende wetsvoorstel.

Indien de verwerking van persoonsgegevens in het kader van een integrale aanpak in het sociale domein kan worden gerechtvaardigd, zullen vervolgens de nodige waarborgen moeten worden getroffen. Onder verwijzing naar zijn eerdere adviezen over het voorstel voor een Jeugdwet en het (ingetrokken) wetsvoorstel overheveling begeleiding AWBZ naar de Wmo wijst het CBP op mogelijke risico's inzake het bovenmatig delen van gegevens, het gebruiken van deze gegevens voor een niet verenigbaar doel en de beveiliging van gegevens. In de MvT zijn deze risico's en de bijbehorende waarborgen niet in kaart gebracht

² Deze verplichting geldt (in grote lijnen) reeds per 1 juli 2013 op grond van de Wet verplichting meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het CBP heeft hierover geadviseerd op 4 mei 2011, Z2011-00174.

Dat klemmt temeer nu uit de MvT ook overigens niet blijkt wat de beoogde integrale aanpak betekent voor de verwerking van persoonsgegevens. Daarbij ontbreekt in elk geval een overzicht van welke gegevens, voor welk doel, zullen worden verwerkt en welke waarborgen moeten worden getroffen om deze verwerking(en) in overeenstemming te brengen met de eisen van de Wbp. Daartoe zou een privacy impact assessment met betrekking tot het wetsvoorstel, mede in samenhang met de overige decentralisaties in het sociale domein, moeten plaatsvinden.

Het CBP adviseert:

- (1) In de MvT te toetsen of de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de voorgenomen integrale aanpak van taken in het sociale domein zoals geregeld in verschillende (concept)wetsvoorstellen, gelet op de eisen van artikel 8 EVRM en de Wbp, kan worden gerechtvaardigd.*
- (2) Een uiteenzetting in de MvT op te nemen van de waarborgen die worden getroffen ter ondervanging van de risico's inzake het bovenmatig delen van gegevens, het gebruiken van deze gegevens voor een niet verenigbaar doel en de beveiliging van gegevens.*
- (3) Een privacy impact assessment uit te voeren waarmee in kaart wordt gebracht welke gegevens, voor welk doel, zullen worden verwerkt en welke waarborgen moeten worden getroffen om deze verwerking(en) in overeenstemming te brengen met de eisen van de Wbp.*

Onderzoek maatwerkvoorziening

Ingevolge artikel 2.3.2 voert het college een onderzoek uit alvorens te beslissen op een aanvraag voor een maatwerkvoorziening. Het college onderzoekt op grond van deze bepaling onder meer de persoonskenmerken van betrokkene, de mogelijkheid voor betrokkene om op eigen kracht of met gebruikelijke hulp van personen uit zijn sociale netwerk tot verbetering van zijn zelfredzaamheid of participatie te komen en de mogelijkheden om in afstemming met andere partijen tot zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening te komen.

a. Invulling onderzoek

Gemeenten hebben grote beleidsruimte in de wijze waarop zij dit onderzoek inrichten. Het wetsvoorstel regelt slechts dat bij gemeentelijke verordening moet worden geregeld in welke gevallen het college een maatwerkvoorziening verstrekt en op welke wijze wordt vastgesteld of iemand voor een maatwerkvoorziening in aanmerking komt. Uit het wetsvoorstel en de MvT blijkt niet welke gegevens het college op grond van artikel 2.3.2 zal verwerken.

Mede gelet op hetgeen hierboven reeds is gezegd over de noodzaak van een privacy impact assessment en het regelen van waarborgen voor de verwerking van persoonsgegevens constateert het CBP dat een dergelijke ruime beleidsruimte voor gemeenten op het punt van gegevensverwerking nadere clausulering behoeft. Zonder nadere regeling kan niet zeker worden gesteld dat gegevensverwerking binnen de kaders van de Wbp plaatsvindt.

Het CBP adviseert in het wetsvoorstel op te nemen welke gegevens gemeenten in het kader van het onderzoek van artikel 2.3.2 mogen verwerken en daarbij te voorzien in passende waarborgen.

b. Personen uit het sociale netwerk

Een bijzonder aspect van het onderzoek in het kader van de maatwerkvoorziening is dat artikel 2.3.2, tweede lid, onderdeel b, zich tevens uitstrekt tot personen uit het sociale netwerk van de aanvrager.

Artikel 1.1.1 definieert sociaal netwerk als “personen uit de huiselijke kring of andere personen met wie betrokkene een sociale relatie onderhoudt.” Personen uit de huiselijke kring zijn ingevolge artikel 1.1.1 de familie, de huisgenoot of de mantelzorger van de aanvrager. Onder “andere personen met wie de betrokkene een sociale relatie onderhoudt worden” blijken de MvT personen bedoeld met wie de aanvrager regelmatig contacten onderhoudt zoals burens, medeleden van een vereniging etc.

De MvT geeft geen blijk van de gevolgen van artikel 2.3.2, tweede lid, onderdeel b, voor de persoonlijke levenssfeer en in het bijzonder de verwerking van persoonsgegevens van de personen uit het sociale netwerk van betrokkene. De inhoud van dit deel van het onderzoek in het kader van de maatwerkvoorziening wordt slechts summier beschreven. Zo wordt er niet ingegaan op de vraag of en zo ja welke (bijzondere) persoonsgegevens van deze personen eventueel bij het onderzoek zullen worden betrokken. In hoofdstuk 3.6 van de MvT staat slechts dat de situatie van de aanvrager en het sociale netwerk “integraal worden onderzocht.”

Naar het oordeel van het CBP dient de MvT een duidelijk beeld te geven van wat een dergelijk integraal onderzoek inhoudt. Daarbij dienen doel en noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens van enerzijds de aanvrager en anderzijds de personen uit zijn sociale netwerk te worden onderbouwd. Beide verwerkingen dienen separaat te worden getoetst aan de vereisten van artikel 10 van de Grondwet, artikel 8 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 8 EVRM en de Wbp. Ook moet duidelijk worden gemaakt in hoeverre het onderzoek van 2.3.2, tweede lid, onderdeel b, ertoe leidt dat privé domeinen van verschillende personen met elkaar in verbinding worden gebracht. Heeft het onderzoek bijvoorbeeld tot gevolg dat bijzondere persoonsgegevens van de aanvrager worden gedeeld met personen uit zijn sociale netwerk? En in hoeverre is het voor personen uit het sociale netwerk van de aanvrager kenbaar dat zij onderwerp van onderzoek zijn? Het CBP wijst er in dit kader op dat aan elk van de in het hiervoor bedoelde onderzoek betrokken personen, de bescherming van de Wbp ten volle toe komt.

Het CBP adviseert in de MvT in te gaan op de vraag of en zo ja welke (bijzondere) persoonsgegevens van personen uit het sociale netwerk van aanvragers van maatwerkvoorzieningen in het kader van het onderzoek van artikel 2.3.2, tweede lid, onder b, worden verwerkt. In het geval er persoonsgegevens over personen uit het sociale netwerk van de aanvrager worden verwerkt adviseert het CBP dit in de tekst van het wetsvoorstel op te nemen.

Daarnaast adviseert het CBP in dat geval in het hoofdstuk over gegevensverwerking in de MvT een separate paragraaf op te nemen over de verwerking van gegevens van personen uit het netwerk van de aanvrager.

c. Samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders

Het wetsvoorstel voorziet in mogelijkheden en deels ook verplichtingen voor colleges om samen te werken met andere colleges, zorgaanbieders en zorgverzekeraars. Zo bepaalt artikel 2.3.2, tweede lid, onder e, bijvoorbeeld dat het college bij een aanvraag voor een maatwerkvoorziening

“de mogelijkheden onderzoekt om door middel van samenwerking met zorgverzekeraars en zorgaanbieders en partijen op het gebied van jeugdhulp, onderwijs, werk en inkomen, wonen en welzijn te komen tot een zo goed mogelijk afgestemde dienstverlening.”

De grondslagen voor het verwerken van persoonsgegevens door bovengenoemde actoren en het delen van persoonsgegevens met deze actoren zijn opgenomen in hoofdstuk 4 van het wetsvoorstel. In de MvT wordt daarover gezegd dat de verschillende actoren moeten kunnen beschikken over elkaars voor de uitoefening van hun taak relevante gegevens. Verder wordt in de MvT uitgebreid ingegaan op de voordelen van samenwerking en delen van persoonsgegevens. Eventuele risico's voor de verwerking van persoonsgegevens zijn daarbij echter niet in kaart gebracht. Ook ontbreekt een kader van waarborgen waarbinnen deze vorm van verwerking van persoonsgegevens plaatsvindt. Hierbij dient in elk geval zeker te worden gesteld dat gegevens niet verder worden verwerkt voor een doel dat niet verenigbaar is met het doel waarvoor de gegevens zijn verkregen (artikel 9, eerste lid Wbp). Zo rijst de vraag in hoeverre zorgverzekeraars de op grond van het wetsvoorstel verkregen informatie ook kunnen gebruiken voor de uitvoering van andere taken. Tegen die achtergrond mist het CBP een uiteenzetting in de MvT over het belang van zogenaamde chinese walls en de toepassing van artikel 87, zesde lid, onder e, Zvw.

Het CBP adviseert in de MvT op te nemen welke persoonsgegevens genoemde actoren met elkaar kunnen delen, wat eventuele risico's van deze gegevensverwerking zijn en welke maatregelen worden getroffen om deze risico's te ondervangen.

Amvb

a. Het wetsvoorstel voorziet voor verschillende actoren in een grondslag voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van het wetsvoorstel. Het CBP wees in eerdere adviezen al op het belang van het formuleren van nadere criteria en concrete vereisten ten aanzien van de bescherming van persoonsgegevens. In de MvT wordt in navolging van deze adviezen ook onderkend dat het van belang is dat de bevoegdheid en verplichting om persoonsgegevens te verwerken met de nodige waarborgen wordt omgeven. Tevens wordt het noodzakelijk geacht om op centraal niveau nadere regels omtrent de verwerking van persoonsgegevens te stellen zodat grote diversiteit tussen gemeenten wordt voorkomen. Deze regels zullen op grond van artikel 4.1.3. van het wetsvoorstel worden opgenomen in een amvb. In de MvT wordt niet ingegaan op de vraag waarom is gekozen voor regeling bij amvb.

De inhoud van de bovenbedoelde amvb is van groot belang voor de wijze waarop de verwerking van (bijzondere) gegevens in het kader van dit wetsvoorstel plaatsvindt. Zonder deze amvb heeft het CBP geen zicht op welke gegevens concreet zullen worden verwerkt, of de verwerking van deze gegevens is gerechtvaardigd in het licht van artikel 8 EVRM en de Wbp en of de benodigde waarborgen zijn getroffen. Het CBP zal dan ook pas een samenhangend advies over de regeling van de Wmo 2015 kunnen geven op het moment dat een integraal wettelijk kader voor de (bescherming van de) verwerking van gegevens is uitgewerkt.

Het is nadrukkelijk de bedoeling dat gemeenten meer (bijzondere) persoonsgegevens van meer burgers voor verschillende doeleinden gaan verwerken. Het verwerken (verzamelen, koppelen en verder verstrekken) van persoonsgegevens is dan ook een wezenlijk onderdeel van het wetsvoorstel. Dit klemmt omdat het tegelijkertijd onvoldoende duidelijk is welke gegevens voor welke concrete doelen en binnen welke kaders worden verwerkt. De mogelijke risico's die deze verwerking(en) van veelal bijzondere persoonsgegevens van bovendien een kwetsbare groep burgers meebrengen, rechtvaardigt naar het oordeel van het CBP een wettelijke regeling boven een regeling bij amvb.

Het CBP adviseert de waarborgen voor de bescherming van persoonsgegevens op te nemen in de wettekst in plaats van in een regeling bij amvb.

b. Niettegenstaande het voorgaande plaatst het CBP de volgende opmerkingen bij de tekst van de delegatiebepaling van artikel 4.1.3.

In artikel 4.1.3, eerste lid, is geregeld dat bij amvb zal worden bepaald tot welke gegevens de gegevensverstrekking (in artikel 4.1.2 eerste tot en met zesde lid) zich in elk geval uitstrekt, op welke wijze gegevens worden verwerkt, volgens welke technische standaarden gegevensverwerking plaatsvindt en aan welke beveiligingseisen de gegevensverwerking voldoet. De zinsnede "in elk geval" wekt de indruk dat de amvb in een minimum gegevensset zal voorzien.

Gelet op het doel van het stellen van regels op centraal niveau, namelijk het regelen van eenduidige waarborgen voor de bescherming van persoonsgegevens van burgers, adviseert het CBP "in elk geval" in artikel 4.1.3, eerste lid, te laten vervallen.

c. Het tweede lid van artikel 4.1.3 regelt de mogelijkheid om bij amvb andere instanties aan te wijzen aan wie of door wie (bijzondere) persoonsgegevens moeten worden verstrekt. Blijkens de MvT is deze mogelijkheid ingevoegd omdat "niet geheel valt te voorzien of het noodzakelijk zal zijn dat persoonsgegevens van of aan andere instanties worden verstrekt." De MvT geeft geen voorbeeld(en) van mogelijke organisaties die op grond van de in artikel 4.1.3, tweede lid, bedoelde amvb zouden kunnen worden aangewezen. Verder omvat de delegatiegrondslag geen clausulering van het doel waarvoor deze instanties bijzondere persoonsgegevens mogen verwerken. Naar het oordeel van het CBP is artikel 4.1.3, tweede lid, te ruim gedefinieerd.

Wellicht ten overvloede wijst het CBP er overigens op dat artikel 21 Wbp een limitatieve opsomming geeft van "actoren" die op grond van deze bepaling gegevens omtrent iemands gezondheid mogen verwerken. Artikel 23, eerste lid, onder e, Wbp biedt de mogelijkheid om hier van af te wijken en een ander actor dan genoemd in artikel 21 Wbp aan te wijzen maar daarvoor is een regeling bij wet nodig. In dat geval is regeling bij amvb dus niet mogelijk.

Het CBP adviseert artikel 4.1.3, tweede lid, te laten vervallen.

d. De tekst van artikel 4.1.3 en de passages uit de MvT over de bescherming van persoonsgegevens wekken, wellicht ten onrechte, de indruk dat er alleen nadere regels zullen worden gesteld over de verwerking van persoonsgegevens die plaatsvindt op grond van artikel 4.1.2 (delen van persoonsgegevens tussen de daar genoemde actoren). Het CBP wijst er op dat nadere regels juist ook nodig zijn voor de overige verwerkingen die in het kader van het wetsvoorstel plaatsvinden.

Het CBP adviseert de tekst van de MvT op dit punt aan te vullen en eventueel de formulering van artikel 4.1.3 aan te passen.

Artikel 4.1.2, achtste lid: Verstrekken persoonsgegevens / Doorbreken beroepsgeheim

Artikel 4.1.2, achtste lid, bepaalt dat personen werkzaam ten behoeve van het college, een aanbieder, een ander bestuursorgaan, het CAK dan wel een andere instantie als bedoeld in artikel 2.1.4, zevende lid, een zorgverzekeraar of het SHG, "aan degene te wiens behoeve zij werkzaam zijn," (bijzondere) persoonsgegevens verstrekken, die deze nodig heeft om te kunnen voldoen aan zijn verplichtingen ingevolge de wet.

De MvT geeft als voorbeeld van personen als bedoeld in artikel 4.1.2, achtste lid, medewerkers van de SVB die voor gemeenten gegevens inzake de budgetten verwerken. Verder geeft de MvT geen enkele toelichting op doel en noodzaak van deze gegevensverwerking. Ook gaat de MvT niet in op de vraag of deze bepaling ook geldt voor de verstrekking van persoonsgegevens door personen die zijn gehouden aan een beroepsgeheim. Zonder nadere toelichting is de achtergrond en strekking van deze bepaling naar het oordeel van het CBP niet duidelijk.

a. Navraag bij het ministerie van VWS leert dat artikel 4.1.2, is bedoeld voor personen die werkzaam zijn bij een organisatie aan wie de daar genoemde actoren bepaalde werkzaamheden hebben uitbesteed. Als voorbeeld werd genoemd een gemeente die het Wmo-loket heeft ondergebracht bij een welzijnsorganisatie. De medewerkers van dat loket zijn niet in dienst van de gemeente maar van de welzijnsorganisatie en zouden daarom niet verplicht zijn de benodigde gegevens aan de gemeente te verstrekken. Ook na deze toelichting, is de noodzaak van deze bepaling voor het CBP niet duidelijk. Als er sprake is van gegevens die worden verwerkt ten behoeve van het college (dan wel een van de andere genoemde instanties) dan hoort daar uit voort te vloeien dat deze gegevens (voor datzelfde doel) aan het college mogen worden verstrekt. Als er sprake is van verstrekking voor een ander doel dan dient de noodzaak daarvan te worden onderbouwd.

Het CBP adviseert in de MvT aandacht te besteden aan de noodzaak van het regelen van deze verplichting. Daarbij dient mede te worden ingegaan op de vraag hoe de verschillende actoren zich, gelet op de bepalingen in de Wbp over verantwoordelijken, mede verantwoordelijken en bewerkers, zich tot elkaar verhouden. In het geval er sprake is van een bewerker in de zin van artikel 1, onder e, Wbp wijst het CBP op de verplichting tot het sluiten van een bewerkersovereenkomst ex artikel 14 Wbp.

Het CBP adviseert de noodzaak van deze bepaling in de MvT nader toe te lichten.

b. Verder werd toegelicht dat artikel 4.1.2, achtste lid, ook is bedoeld voor de verstrekking van persoonsgegevens door personen die zijn gehouden aan een beroepsgeheim. Daarbij werd opgemerkt dat deze verplichting over het algemeen geen personen zal betreffen die zijn gehouden aan het medisch beroepsgeheim. Nu artikel 4.1.2, achtste lid, mede ziet op zorgaanbieders en zorgverzekeraars is het CBP daar niet op voorhand van overtuigd. Bovendien staat vast dat 4.1.2, achtste lid, hoe dan ook, een verplichting schept voor het verstrekken van persoonsgegevens door personen die zijn gehouden aan een (medisch dan wel anderszins) beroepsgeheim.

De facto kan artikel 4.1.2, achtste lid, dus leiden tot een verplichting tot het doorbreken van het beroepsgeheim. Het CBP wijst er op dat doorgaans terughoudendheid wordt betracht bij het opnemen van wettelijke verplichtingen tot doorbreking van het (medisch) beroepsgeheim. Dergelijke wettelijk verplichtingen zijn beperkt tot uitzonderlijke situaties waarin bijvoorbeeld sprake is van het wegnemen van acuut dreigend, concreet gevaar (de Wet op de lijkbezorging en de Wet publieke gezondheid). Verder wordt in de doctrine aangenomen dat het leerstuk van het 'conflict van plichten' hulpverleners overigens voldoende ruimte biedt om in individuele gevallen, na een zorgvuldige afweging van belangen, het medisch beroepsgeheim te doorbreken om daarmee andere, zwaarwegender belangen te kunnen beschermen.

Daarbij is van belang dat de toepassing van het (medisch) beroepsgeheim niet alleen dient ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer van een specifieke betrokkene maar ook dient ter bescherming van het (algemeen) maatschappelijk belang dat een ieder zich vrijelijk en zonder vrees voor openbaarmaking van het toevertrouwde voor bijstand en advies tot een verschoningsgerechtigde moet kunnen wenden'.

Het CBP is van oordeel dat in de MvT zal moeten worden toegelicht waarom de doorbreking van het beroepsgeheim zoals geregeld in artikel 4.1.2, achtste lid, noodzakelijk is. Daarbij dient in elk geval een toets aan de eisen van proportionaliteit en subsidiariteit in de zin van artikel 8 EVRM plaats te vinden. Ook zal moeten worden ingegaan op de vraag waarom het nodig is om een verplichting tot het doorbreken van het beroepsgeheim op te nemen. Voorts acht het CBP het "kunnen voldoen aan verplichtingen ingevolge de wet" in elk geval te onbepaald. Tevens acht het CBP een verplichting tot het doorbreken van het beroepsgeheim dermate ingrijpend dat een expliciete regeling in de wet is gerechtvaardigd. Daarbij zal in het wetsvoorstel nader moeten worden gespecificeerd voor welke welbepaalde doelen doorbreking van het beroepsgeheim aan de orde zal zijn.

Het CBP adviseert in de MvT in te gaan op de noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit van de in artikel 4.1.2, achtste lid opgenomen verplichting. Indien een wettelijke verplichting tot doorbreking van het beroepsgeheim blijkt te kunnen worden gerechtvaardigd, adviseert het CBP de doorbreking van het beroepsgeheim expliciet en gespecificeerd op te nemen in de wettekst.

SHG (artikel 2.2.5)

Op grond van artikel 2.2.5 van het wetsvoorstel draagt het college zorg voor de organisatie van een steunpunt huiselijk geweld (SHG). Het SHG fungeert als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld. Ook kan het SHG onder omstandigheden, de politie, hulpverlenende instanties en het AMK op de hoogte brengen van dergelijke gevallen of vermoedens. Bij of krachtens amvb kunnen nadere regels worden gesteld over de werkwijze van een SHG bij de uitoefening van deze taken. Ingevolge artikel 4.1.1 is het SHG bevoegd tot het verwerken van bijzondere persoonsgegevens die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van eerdergenoemde taken.

a. In hoofdstuk 7 van de MvT, “bescherming van persoonsgegevens in het wetsvoorstel”, wordt niet specifiek op de gegevensverwerking in het kader van het SHG ingegaan.

Onder verwijzing naar het advies over het wetsvoorstel Verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling adviseert het CBP in de MvT een onderbouwing te geven van het zwaarwegende algemeen belang van de verwerking van (bijzondere) persoonsgegevens door het SHG en de passende waarborgen waarin daarbij moet worden voorzien. Ook adviseert het CBP de keuze voor een meldplicht / het meldrecht te toetsen aan de eisen van noodzaak, proportionaliteit en subsidiariteit zoals neergelegd in artikel 8 EVRM.

b. In artikel 4.1.7 wordt in afwijking van artikel 35 van de Wbp bepaald dat een SHG de mededeling aan betrokkene achterwege kan laten voor zover dit noodzakelijk kan worden geacht om een situatie van huiselijk geweld te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken. In de MvT wordt gesteld dat deze uitzondering nodig is, in aanvulling op de uitzonderingen in artikel 43 Wbp omdat bij een melding aan het SHG geen sprake hoeft te zijn van een vermoeden van een strafbaar feit.

Het CBP adviseert in de MvT de keuze voor afwijking van de Wbp nader toe te lichten en daarbij te onderbouwen waarom artikel 43, onderdelen b en e Wbp, niet afdoende zijn om het geschetste probleem te ondervangen.

c. Voorts bevat het vierde lid van artikel 4.1.7 de mogelijkheid om bij amvb regels te stellen omtrent de gevallen waarin het bekendmaken van de identiteit van de melder achterwege kan worden gelaten. Uit de MvT blijkt niet waarom artikel 43, onderdeel e, van de Wbp hiervoor geen oplossing kan bieden. Ook de keuze voor het stellen van regels in een amvb in plaats van regeling bij wet wordt niet onderbouwd. Het CBP acht het onwenselijk dat zonder nadere onderbouwing bij amvb wordt afgeweken van de Wbp.

Het CBP adviseert de MvT op deze punten aan te vullen en indien nodig de aanvulling op artikel 43 Wbp in de wettekst op te nemen.

d. Op grond van artikel 4.1.2, zevende lid, kunnen derden die op grond van een wettelijk voorschrift of op grond van hun ambt of beroep tot geheimhouding zijn verplicht desgevraagd of uit eigen beweging gegevens verstrekken aan een SHG indien dit noodzakelijk kan worden

geacht om een situatie van huiselijk geweld te beëindigen of een redelijk vermoeden daarvan te onderzoeken.

In de artikelsgewijze toelichting op deze bepaling staat dat personen op wie een beroepsgeheim rust, zonder ondubbelzinnige toestemming van betrokkene, aan een SHG persoonsgegevens mogen en desgevraagd moeten verstrekken.

Het CBP adviseert de MvT op dit punt in overeenstemming te brengen met de tekst van het wetsvoorstel en derhalve de term "moeten" te laten vervallen.

Doorbreking beroepsgeheim

Ingevolge artikel 3.4, eerste lid, dient een aanbieder onverwijld melding te doen bij de toezichthoudend ambtenaar van iedere calamiteit en geweld die bij verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden. Het tweede lid van artikel 3.4 bepaalt vervolgens dat de aanbieder en de beroepskrachten werkzaam bij deze aanbieder daarbij alle (bijzondere) persoonsgegevens verstrekken die voor het onderzoeken van de melding noodzakelijk zijn. In de MvT wordt er terecht op gewezen dat deze bepaling het beroepsgeheim doorkruist. Het uitgangspunt is dat de betrokken hulpverlener de gegevens verstrekt mét toestemming van zijn cliënt. De doorbreking van het beroepsgeheim zal dan alleen plaatsvinden als de cliënt niet of niet meer in staat is instemming te geven of het "hogere" belang van bescherming van de cliënt ingrijpen rechtvaardigt. Dit uitgangspunt blijkt echter niet uit de tekst van het wetsvoorstel waarin een (ruime) plicht tot het verstrekken van bijzondere persoonsgegevens is opgenomen.

Het CBP adviseert de tekst van het wetsvoorstel in overeenstemming te brengen met de MvT.

Verantwoordelijke

Artikel 4.1.1, tweede lid, wijst de toezichthoudend ambtenaar aan als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking die op grond van deze bepaling plaatsvindt. In de MvT wordt hier verder niet op ingegaan. De verantwoordelijke in de zin van artikel 1, onderdeel d, Wbp, is "de natuurlijke persoon, rechtspersoon of ieder ander die of het bestuursorgaan dat, alleen of te zamen met anderen, het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vaststelt." Het gaat daarbij om wie bepaalt of er gegevens worden verwerkt, welke gegevens er worden verwerkt, welke verwerking wordt toegepast, op welke wijze dat gebeurt en voor welk doel. In dat licht is het voor het CBP niet op voorhand duidelijk waarom ervoor is gekozen om de toezichthoudend ambtenaar aan te wijzen als verantwoordelijke voor de gegevensverwerking.

Het CBP adviseert de MvT op dit punt aan te vullen en indien nodig de tekst van het wetsvoorstel aan te passen.

Dictum

Het CBP heeft bezwaar tegen het voorstel van wet en adviseert u dit niet aldus in te dienen.

Hoogachtend,
Het College bescherming persoonsgegevens,

DATUM 29 juli 2013
ONS KENMERK z2013-00534

Voor het College,
De voorzitter,

Mr. J. Kohnstamm